

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnost: za tiskane delove (vse) v letu 1936 \$6.00 na leto, \$1.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Ohio \$7.50 na leto, \$1.25 za pol leta, \$1.80 za četrt leta.

Subscriptions rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Ohio \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Črna glasila po dogovoru. — Skopljati dopise in nesporodnih glasov ne vratajo. Skopljati literarne vsebine (arhiv, povesti, drame, pesni itd.) se vratajo pošiljatelju in v skladu, če je priložila politično.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Member on file, for last six months:
PROSVETA
2007-22 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške

Sijajna zmaga delavcev.

Sheboygan, Wis.—Aldermanke volitve v tem mesecu so izpadle s povojnim uspehom za delavsko stranko, obenem pa se je tudi končal oster kampanjski boj, ki se je bil med delavsko in nasprotno stranko. Sedaj se bo ta boj še srditejšje nadaljeval v mestni zbornici, kjer si bosta stali nasproti dve enako močni politični stranki.

Farmarsko-delavska federacija je v prošli kampanji imela svoje kandidate za aldermanska mesta v sedmih izmed osmih wardov Trgovska komora, ki je dosedaj kontrolirala mestno administracijo ter vso mestno trgovino in delo, je v tej federaciji dobila največjega sovražnika v svoji zgodovini. Da se postavi nevarnemu sovražniku v bran, si je trgovska zbornica ustanovila nekakšno "ligo domače vlade" (home rule league). Pod imenom te lige je nominirala svoje kandidate ter neusmiljeno bicala delavsko stranko oziroma njene kandidate ter jih je obkladala s absurdnimi lažmi po radiu, z oglasi, letaki, privatnimi listi, ki so jih pošiljali volilcem, ter tako nagovarjali volilce, posebno pa še volilce, naj vzamejo metlo v roke in temeljito pometejo z vsemi "izmi" in "isti" iz mestne hiše.

Toda na dan volitev je delavska masa pokazala, da se ne zmeni za zavajalne in lažne obljube, temveč je odločno nastopila proti svojim sovražnikom ter oddala svoje glasove delavskim kandidatom. Izvoljenih je bilo 5 delavskih kandidatov izmed 7, in sicer v sledečih wardih: 3., 5., 6., 7. in 8. Porazena sta bila delavska kandidata v 2. in 4. wardu. V 1. wardu delavska stranka ni imela svojega kandidata, v 2. wardu pa ni bilo pričakovati, da bi zmagal delavski kandidat, kajti v obeh teh dveh wardih živi brezmalna le lokalna aristokracija.

Vse drugače slika pa je v 4. wardu, kjer živijo izključno le delavci in nekaj malih trgovcev. Značilno je tudi to, da v tem wardu živi največ Slovencev in Hrvatov. Kje je torej iskati vzroke, da je v izključno delavskem wardu delavski kandidat bil porazen? Po mojem mnenju in mnenju mnogih drugih, gre za slabo za to edino našemu rojaku Charlesu Chucku, ki je s svojo slabo zapoznanostjo taktiko in slabim razumevanjem političnih odnošajev napravil zelo slab vtis na rojake s svojimi dopisi v Prosveti. V 4. wardu je namreč kandidiral pri primarnih volitvah šest kandidatov in med temi tudi rojak Michael Pavel. Omenim naj, da Pavel vodi restavracijo in tavern. Kakšne sposobnosti ima Pavel za mestni urad ne bom omenjal, kajti dolžnost delavcev je, da volijo delavskega kandidata, neoziraje se na njegovo osebnost.

Michael Pavel ima precej prijateljev in znancev v svoji sosesčini ter v krogu svojih kolegov, kar se je tudi pokazalo pri primarnih volitvah. Charles Chuck je v svojem dopisu, v katerem ni poznal mej dostojnosti ne gentlemanstva, rojaka Pavela prav po pobalinski napadel; ni imel toliko razsodnosti, da bi računal na posledice in ne na iskrenost Pavelovih pristavev, pri katerih je s svojim napadom napravil zelo slab vtis.

Vprašanje je tudi, čemu je Chuck omalovaloval baš svojega rojaka, dočim se za ostale nasprotno kandidate še zmenil ni? Ni moj namen, da bi zagovarjal Pavela. Toda fakt je, če Charles ne bi bil napadel sorojaka, ne bi bil povzročil srda v nekaterih središčih, še manj pa klibovalnosti, če že ne maščevalnosti pri nezadostno preudarnih in rasodnih volilcih. Ono malo števil glasov, ki je porazilo delavskega kandidata, je prišlo prav gotovo od tistih klibovalnih sre. Toda to je bilo dovolj, da je delavski kandidat bil porazen.

Ce pomislimo, da smo s porazom tega aldermana zgubili ne le en glas, temveč da smo s tem delavci izgubili premoč v mestni zbornici, je to neodpuščljiva krivica, ki se je zgodila delavskemu ljudstvu v našem mestu, in to

po zaslugi ene osebe, ki se vmešava v politične boje, za kakršne je najmanj prikladna.

Dobro, lepo in prav je, da človek dela za principe delavskega sloja. Toda to in tako delo naj delajo le poklicni ljudje, ne pa navadni kovači.

Leo Milostnik, 344.

Seja SND in drugo

Waukegan, Ill.—Ko človek čita liste, vidi poročila iz vseh delov sveta, katera pa so večinoma bolj žalostna kakor razveseljiva, na primer poročila o povodnji na vzhodu in tornadu na jugu. To so naravne katastrofe, katere je težko povsem preprečiti. Omejilo se jih bi pa lahko dosti, ako bi se narod toliko žrtvoval v denarju, energiji in umstveno kakor se žrtvujejo, kako bi drug drugega ugonobili.

Za preprečitev povodnji se bi dalo struge rek urediti; proti viharjem se bi moralo pogozditi gole kraje. Upajmo, da bo še vse to prišlo, ker človek se izpopolnjuje in z njim vred znanost. Kar so nam danes sanje, so jutri dejstva. Mi Waukegančani smo lahko hvaležni našim pionirjem, ki so si izbrali kraj, kjer smo varni vsaj pred povodnjo in viharjem.

Odbor SND je na zadnji seji sklenil, da se bo vršila prva četrtletna seja delničarjev SND v petek, dne 24. aprila, ob sedmi uri zvečer. Seja je sklicana na petek, da se jo bomo delničarji lažje udeležili, ker so ob sobotah in nedeljah v domu razne veselice. Vabljeni ste vsi delničarji, tudi tisti, ki že niste bili dolgo časa na seji. To je bil dom.

Ravno tako vabi na otvoritev balinarske sezone v nedeljo 10. maja balinarski klub SND. Kateri hoče balinati v ligi, naj postane član balinarskega kluba. Vse nadaljnje informacije o balinanju dobite v brivnici pri Antonu Zeleniku.

Za SND, Frank Nagode, tajnik.

Se o detroitški aferi

Detroit, Mich.—Joži Furbasu se noram zahvaliti, ker me je v svojem dopisu v Prosveti z dne 7. aprila krstil z —muškatirom, na kar sem zelo ponosen. Če bi bili danes vsi delavci muškatiirji, bi nas ne stiskala za vrat srebra in zlata lačna roka.

Jože hoče nekaj pojasniti, kar pa mu ne more biti znano, ker je v našem javnem življenju še novinec. Čeprav živi že mnoga leta v detroitški naselbin, se je šele oktobra 1935 pojavil med nami. Prej je živel samotarsko in ga pri društvih ali delavskih klubih ni nikdo poznal. Valed tega, kot novinec, naj mu jaz nekoliko pojasnim, kako je prišlo do te afere.

Bilo je leta 1932, ko je SND iskal posojila za zidanje stavbe, katera nam je neobhodno potrebna. Gospodarski odbor je imel vse načrte urejene in vršila so se pogajanja s kontraktorji. Tisti načrti, pogodbe in delo je stalo SND težke stotake. V zvezi s tem so se raznesle govorice, da je gospodarski odsek zahteval veliko vsoto komišna. To je izpovedal neki kontraktor, s katerim so se pogajali. Na neki seji društva SNP me je neki društveni član poklical na stran in me nagovarjal, naj prevzamem v od-

bor, da preprečimo to. Videl sem, če prevzamem to delo, da si nakopjem sovražstvo med rojaki in sem povabilo odklonil. Toda govorice o komišnu so se kar naprej širile in mnogo škodovala SND, gospodarski odbor pa je molčal.

Leta 1935 smo Slovenci imeli priliko kupiti stavbo, ki bi odgovarjala za SND. Cena je bila zmerna. Sklicana je bila delniška seja. Ko je bila v teku razprava, sem opozoril delničarje, ako se stavba kupi, jaz želim, da se kupčija izvrši pošteno, da ne bodo zopet romale govorice od hiše do hiše. Slično mnenje so izrazili tudi drugi delničarji. Celo nekateri gospodarski odborniki so priznali, da se govori med rojaki o komišnu, kar je hud udarec za SND.

Jaz ne dočim nobenega kakšne ponoverbe, toda stvar spada pred delničarsko sejo. Če imate čisto vest, zakaj se tega bojite? Zakaj ste zavrgli 67 podpisov delničarjev, da se po pravil SND potrebuje le 25 za sklicanje izredne seje? Zadnje jesen, ko je bil dotični kontraktor odošen iz mesta, so se vršile izredne seje druga za drugo — oktobra, novembra in decembra — na katerih ste gremeli in grozili s tožbami. Zdaž ko je v mestu, pa delničarske seje nočete sklicati.

Jože Furbas ni zapisal resnice, da smo mi rekli, da s tem odborom ne maramo sodelovati. Naš odgovor je bil, da s komišnarji ne. Priznam, da so v odboru tudi pošteni ljudje, v katere človek lahko zaupa.

John Bahor, 121.

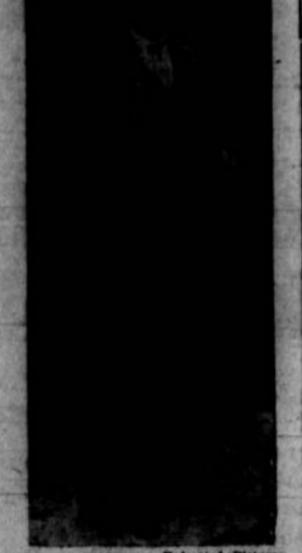
Kako je v ameriški prestolici Washington, D. C. — Po dolgem času se oglašim, ker mi je dolg čas po Chicagu. Spomlad je tu, ali ni nič kaj lepa, ker vedno le dežuje. Znamenite japonske češnje so v polnem cvetju, ženske pa v kožuhih. Fino, kaj ne? Če kdo od čitateljev pride ogledat si to stolno mesto, naj pride obiskat tudi mene. Sedaj je še hladno, toda se bojim, da bo kar na enkrat postalo vroče, narkar se bomo zopet vrnili za par mesecev.

Tukaj v stolnem mestu je lepo — kjer je lepo. Ampak kdor si ga dobro ogleda, pa se mu nič ne dopade. Lepo je samo tam, kjer živijo bogatini; kjer živi revna raja, tam pa je, da se bogu smili. Da vidite stanovanja, v katerih siromaki živijo. Hiše se tiščijo druga druge, da skoro ni nič zraka. Ako pa dobiš stanovanje, ki je malo čistejše in zračnejše, moraš pa zopet toliko plačati, da ti nič ne ostane od tvoje plače. In še tam ti je sosed črnc.

Tukajjnji domačini tujecev ne trpijo. Oni mislijo, da bi morali imeti samo tukajjnji prebivalci pravico do vladnega dela in nihče drugi iz drugih držav. Nekeč sem vprašala nekega domačina, takaj so tukaj stanovanja in živila tako draga. Odgovoril mi je, da smo krivi temu mi zunanji, ker v kongres pošiljamo farmarje — ljudi, ki nič ne vedo, marveč tukaj žive le na stroške lastnikov. Ti da morajo plačevati velike davke, zato je vse drago. Tako se mi je možak odrezal. Torej le pazite, kaj boste volili. Jaz ne morem, kakor tudi ne nihče drugi, in sicer zato ne, ker pravijo, da bi črnci dobili nadvlado, ker jih je več ko belokozcev. (Mestna vlada, oziroma vsega Distrikta Columbijske. Je v rokah nižje zbornice kongresa od začeta republike.—Ured.)

Zadnji teden so imeli tukaj

Iz tajne delavnice narave

Oswald Moseley, vodja angleških fašistov.

Uporabno kemijo so prej ne brez podlage označevali v glavnem za umetnost filtriranja kristaliziranja, ločitve tekočih in trdih teles. Kakor vas geala, zadeva tudi to samo delo, blema, osvetljuje pa precej dobro pomen kristalizacijskih dogajanj posebno za anorganske kemije. Toda tudi pri novih organskih kemijah se izkazuje možnost prevredbe v kristalno bliko kot zelo važen pripomoček za poljšanje kemičnega ustroja nove snovi, posebno če je ta na raspolago v zelo majhnih količinah. Kajti vsak kristal, naj si bo še tako majhen, ima svojo določeno zgradbo, svoje določene lastnosti, tako glede tališča in loma svetlobe, kar je značilno za substanco, iz katere sestoji.

V področju anorganske kemije je spet naravna kemija, ki se bavi z raziskavanjem stalov, posebne važnosti, zlasti tista, ki razlaga je dragulje. V naravi so nastali diamanti, rubini, safiri, smaragdi in drugi dragoceni kristali, stalni nedvomno pod vplivom zelo visoke temperature in delno tudi pod visokim pritiskom, je težil dolge dobe na raztaljene kamninate mase (magmo). Tudi metode in poskusi za umetno izdelavo kemičnih pravih draguljev razbijajo s delnim posnemanjem naravnih procesov zelo visokih temperatur v električni pečeh, kjer se dosežejo temperature nad 2000 stopinj, ali v pečeh na pokalni plin pri sintezah rubinov in safirov (kakšnih 2000 stopinj Celzija). Poznamo pa tudi poskuse, pri katerih umetno izdelujejo dragoceni kristali pri meroma nizkih temperaturah. Treba je uporabljati skledice iz porcelana ali negorljive gline in Bunsenovega gorilca.

Po diamantih je pač smaragd po svoji barvi in po svoji barvni igri najbogatejši izmed draguljev. S kemičnega vidika gre tu za priložno zamotano spojino silicija, aluminija, silicija in kisika, ki ji 0,3 stotka kromovega oksida daje zeleno barvo, metna izdelava smaragdov se doslej narekuje mnogim poskusom ni zadovoljivo postala. Največji kristali, ki so jih dobili na umetni način, niso bili večji od dveh makovih zrn, ni jih bilo torej mogoče niti brusiti. Razen ga je bilo treba mehanično greti kakšnih 900 pri temperaturi 1800 stopinj C. Na dosti preprosti način je že okrog l. 1848. francoski kemik Ebelmen pridobil lepe, majhne staličke s talitvijo smaragdne praška z zelo malo kislino. Borova kislina je pri tem rabila kristalizator. Smaragdni prašek je dobil drobljenjem motnih, neprozornih kosov smaragda, ki so v tej obliki precej pogosti in lejo je majhno vrednost.

Mary Suglić, 124 Que st., N. W.

Za vzhodno Penno

Glavni urad je prejel brzojavno obvestilo in zaeno proročno, da v Prosveti naznaniti, da je seja Federacije društev SNPJ za vzhodno Penno, ki bi se imela vršiti dne 26. aprila, preložena na dan 10. maja 1936 iz zelo važnih vzrokov. Seja se prične ob 10. uri zjutraj v italijanski dvorani v Luzernu, Pa. Društva omenjenega okrožja in zastopniki federacije se prošajo, da to upoštevajo.

Vincent Cankar, gl. preds.

Tudi operatorji za spremembo Finleyville, Pa.

Delavske razmere so se v tej okolici nekoliko spremenile. So kakor spomladansko vreme. Če človek zasleduje obnašanje premožnih operatorjev, lahko spozna, da si tudi oni žele spremembe. S svojimi zvijačami nam hočejo zopet vrniti republikanško gnolbo, ker že davno agitirajo zanjo. Jaz mislim, da se je narod z menoj vred naveličal stradanja.

Naj še omenim, da društvo 148 JSKJ priredi veselico na 25. aprila v SND v Heellottu (7). Pričitek ob 7. zvečer. Igrala bo godba Martina Sera. Vabimo vsa sosednja društva te ali druge organizacije na udeležbo. Ob priliki bomo šli tudi mi vam na roko.

Frank Pernishek.

LISTNINCA UREDNIŠTVA

Milwauskemu Obzoru: Ponovno prosimo, da nam navedeš datum in številko Prosvete, v kateri se milwauski (slovenski) volilci "primerjajo z nemškimi biki", kakor si pisal 10. aprila. Nočem, da bi se komu godila krivica in hočem, da bodo med Prosveto in Obzorom čisti računi. Čisti računi pa zahtevajo, da urednik Obzora ne — zavija in ne podtika. Vsak otrok, ki zna čitati, lahko ve, da Puncerjeva zgodba o nacijskem biku in židovski kravi v — Hitlerjevi Nemčiji nima nič opraviti z milwauskimi rojaki. Torej čiste račune na mizo! Clara pacita, boni amici!

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Legar (tifoidna mrzlica) in disenterija sta glavno nevarnost za zdravje, ko je povzročena odlegla. Legar je najnevarnejša bolezen. V vročju je go klica, ki se zove tifoidni bacil. B. virzoje se zlasti potom jedi in vode, okužene s klico. Nekateri, ki so ozdraveli, utegnejo v klice v svojem telesu še za dolgo časa. Ti netelji klic tvorijo stalno nevarnost, ker njihovi odpadki vsebujejo klice. Da se prepreči nevarnost okuženja, je treba prekuhati vsako vodo, ki je v čisti obliki krasno smaragdno plin. Če tega zelo ohladimo, se nam zgosti in preči obolenje. Legar je bil nekaj bolj razširen za časa vojne kot sovražnik. V zadnji svetovni vojni je bila vsa ameriška vojska čiščena in radi tega ni bilo dosti slučajev legarja.

Nevarnost legarja po povodnji

Legar (tifoidna mrzlica) in disenterija sta glavno nevarnost za zdravje, ko je povzročena odlegla. Legar je najnevarnejša bolezen. V vročju je go klica, ki se zove tifoidni bacil. B. virzoje se zlasti potom jedi in vode, okužene s klico. Nekateri, ki so ozdraveli, utegnejo v klice v svojem telesu še za dolgo časa. Ti netelji klic tvorijo stalno nevarnost, ker njihovi odpadki vsebujejo klice. Da se prepreči nevarnost okuženja, je treba prekuhati vsako vodo, ki je v čisti obliki krasno smaragdno plin. Če tega zelo ohladimo, se nam zgosti in preči obolenje. Legar je bil nekaj bolj razširen za časa vojne kot sovražnik. V zadnji svetovni vojni je bila vsa ameriška vojska čiščena in radi tega ni bilo dosti slučajev legarja.

Sila iz vetrov

Strokovnjaki razpravljajo o zanimivi angleškega učenjaka, prof. Debenhama, ki pravi, da bi se dali stalni in silni toki južnega dela zraka, ki vejejo z brzino nad 70 km na sekundo preko ledenih puščav Antarktike, razstirati za proizvajanje energije. V njih smiselno bi bilo zgraditi ogromne generatorje, ki bi dobili mlinov na veter.

Velikanska jeklena krila

Velikanska jeklena krila teh generatorjev, ki bi se vrtila v tokih polarnega zraka, bi imela dosti večjo energijo nego n. pr. 4000 km vodo, ki pada v Niagarskih slapovih vsako sekundo v globino. S to energijo bi bilo mogoče potisniti mejo civilizacije daleč v Antarktiko in dvigniti z njo rudninske zaklade, ki jih tam slutijo.

General Rafael Franco, predsednik južnoameriške republike Paragvaj.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Ljubljane)

USTANOVNI OBCNI ZBOR "VZAJEMNOSTI"

10 delegatov iz raznih krajev Slovenije. — 25 podružnic že prijavljenih

Dne 29. marca se je vršil v Ljubljani v Delavski zbornici ustanovni občni zbor novega delavskega kulturnega društva za slovensko "Vzajemnost", ki nadaljuje delavsko prosvetno delo tamkaj, kjer je morala biti "Svoboda", ko jo je sedaj vlada lani julija po mogočem delavskem zletu v Celju razveljavila.

Pripravljalni odbor za osnovo nove delavske kulturne zveze je sestavljal predsedstvo s dr. Jenca na čelu. Nove pravila delavske kulturne zveze, ki naj bi imela ime "Vzajemnost", kakor je nosila podobna kulturna zveza pred vojno, dokler je ni ustrojila oblast razpustila po predavanju pisatelja Ivana Cankarja v ljubljanski "Vzajemnosti". Nova pravila so sestavljena iz 10 točk, ki so v veliki meri odraz tistih, ki jih je imela stara zveza. Vsej Sloveniji so bila poslana, da jih razpravljajo in jih sprejmejo. Vsej Sloveniji so bila poslana, da jih razpravljajo in jih sprejmejo.

Na ustanovni občni zbor, ki je bil sklican, ko je oblast nova pravila odobrila, je prišlo iz raznih krajev Slovenije okrog 70 delegatov, samih delavskih kulturnih zidarjev, ki so predstavili že poprej glavni kader delavskega prosvetnega dela. Ustanovni občni zbor je otvoril s. Jene kot predsednik pripravljalnega odbora, pozdrvil vse delegate in zastopnike drugih delavskih društev, s. Bricej pa je ustvaril ustanavljanje nove kulturne zveze v imenu strokovno organiziranega delavstva. S. Jene je nato govoril o pripravi na osnovo te nove zveze, ki je po pravih nepolitičnih organizacij, ki ima za svoj smoter kulturno delo med delavstvom. Članstvo zveze je socialistično usmerjeno, vendar pa se zajemajo nikakor ne bo udeleževali politično. Je čista prosvetna organizacija, zato tudi ni sponzoriranih televizijskih odsekov. Zvezi Vzajemnost so včlanjene podružnice, društva "Vzajemnost", ki pa so avtonomna.

Ker so delegati prejeli pravila poprej v pregled, se je takoj vršilo glasovanje in so bila avtomatsko sprejeta. S tem bila nova delavsko-kulturna zveza ustanovljena. Za ustanovitev podružnic oz. odborov so delavci v vseh delavskih centrih že vneto na delo. Ustanovitve podružnic so prijavile oblasti v 25 krajih: Ljubljana, Kranj, Trzin, Lesce, Gorje, Ljubljana, Zalog, Kočevje, Zavrč, Hrastnik I. in II., Trbovlje, Celje, Zabukovica, Liboje, Vrtača Slatina, Ptuj, Slov. Bistrica, Maribor, Guštanj, Muta, Ravne, Mezica, Črna in Stari trg.

Delegati so se določili višino članarine in članarine ter izražajo željo, da bi postala revija "Svoboda" nekakšno glasilo "Vzajemnosti", to se pravi, da bi imeli člani "Vzajemnosti" prav tako znižani cen. Konzorcij, ki izdaja "Svobodo", bo tej želji

gotovo ugodil, kakor hitro bodo društva začela z delom in bo znano zanesljivo in zadostno število članov.

Nato so se vršile volitve v zvezni odbor ter so bili izvoljeni: za predsednika dr. Celestin Jelenec, za I. podpredsednika Stefan Prussl iz Maribora, za II. podpredsednika Angelo Cerkevnik iz Ljubljane, za blagajničarko Stefa Ridoifova, za gospodarja Morretti, za odbornike pa sodrugi iz raznih krajev Slovenije.

Tako je dobilo slovensko socialistično delavstvo novo kulturno organizacijo, ki ji želimo vsakega uspeha!

SPET IZGREDI V ZAGREBU

Okrog 30 ljudi ranjenih, med temi 11 policajev. — Izgredi nastali po pogrebu nekoga, ki je umrl v kaznilnici

Dne 30. marca je prišlo spet do hudih izgrediv v Zagrebu. Kakor je razvidno iz uradnega poročila, gre za zelo hude izgrede, ki so nastali ob pogrebu Stipe Javora, političnega kaznjence, ki je umrl v kaznilnici v Sremski Mitrovici. Ali je bila smrt povzročena nasilno ali zaradi slabe hrane, tega iz uradnega poročila seveda ne izvememo, še pa so nam v spominu pritožbe političnih kaznjencev iz Sremske Mitrovice, da imajo slabo hrano in da slabo postopajo z njimi, znani so nam gladovni štrajki kaznjencev proti temu postopanju. Zato je verjetno, da je kaznilnica če že ne povzročila, pa vsaj pospešila Javorovo smrt. Njegovo truplo so prepeljali v Zagreb in včeraj, 30. marca se je vršil pogreb na zagrebškem pokopališču. Pokojnika, žrtev kaznilniškega življenja, je spremljala na zadnji poti nepregledna množica, pač sami opozicionarci, radičevci, frankovsko-komunisti, ker je množica porabila pogreb te žrtve za demonstracijo, ki pa je mirno potekala. Po pogrebu pa je prišlo do hrupnih demonstracij, ki so se spremenile v izgrede. O tem pa smejo listi objavljati le poročila, ki ga je uradno izdala zagrebška policija in ki opisuje dogodke po pogrebu takole:

"Po končanem pogrebu se je večina udeležencev mirno razšla domov. Skupina kakih 200 ljudi, ki so jo tvorili po večini brezposelni delavci in neodgovorni mladi elementi, frankovsko-komunistično usmerjeni, se je demonstrirajoč napotila proti Jeladčevemu trgu, kjer je brez povoda s kamenjem napadla policijske organe. Policija je demonstrantov razgnala in je bil v tem delu mesta-takoj vzpostavljen red in mir. Med tem pa so v Gunduličevi ulici in na nekaterih drugih mestih napadli demonstranti policijske organe z revolverjskimi strelji in kamenji. Ob nastopu mraka so demonstranti izropali trgovino z orožjem Kočonda v Gunduličevi ulici, dalje delikatesno trgovino Ilje Bogdanovića, bazar Koenig, lekarno Praunperger, razbili na kavarni "Corso" velika okna in demolirali del pohištva ter razbili šipe tudi na oknih nekaterih zasebnih hiš. Razen tega so demonstranti razbili izložbe firme Bat'a. O priliki

teh spopadov je bilo s strelnim orožjem in s kamenjem ranjenih okrog 30 oseb, 11 policajev in 19 demonstrantov. V bolnišnici je bilo pridržanih 10 oseb. Policija je izvršila več aretacij, zlasti ljudi, pri katerih so našli revolverje in kamenje. Glede na te dogodke opozarja policijska uprava meščanstvo, da bodo v bodoče policijski organi v interesu javnega reda in miru postopali najstrožje po zakonskih predpisih proti vsem izrednikom in rušilcem miru."

Tako torej opisuje zagrebške izgrede poročilo zagrebške policije. Iz poročila ni razvidno, zakaj je prišlo do spopada med policijo in demonstranti, ni razvidno, zakaj so demolirali prav kavarno "Corso" (kdo se sestaja v nji?), katere zasebne hiše so napadli, niti ni razvidno, s čim so streljali. Poročilo pravi "strelno orožje", kar so lahko revolverji in puške. Morda je policija nastopila tudi s puškami? Žal smo navezani za zdaj le na policijsko poročilo. (Eden od demonstrantov je dobil strel v trebuh in je naslednji dan rani podlegel.)

Občinske volitve. — V nedeljo 29. marca so se vršile občinske volitve v sedmih slovenskih občinah. V treh občinah je bila vložen le po ena kandidatna lista, ki so jo sestavili klerikali, in so torej zmagali. Toda volilna udeležba je bila v teh kakor v drugih občinah zelo majhna, v nekod se je udeležilo volitev le dva nekaj nad polovico. V štirih občinah je bila vložena klerikalna lista in opozicijska. Tako je bila v Studencih pri Mariboru poleg klerikalne liste vložena tudi lista doseadanega župana Kaloha. Na tej listi so v veliki večini socialisti, ki so se jim pridružili tudi drugi neklerikali. Tu je zmagala seveda delavska socialistična lista, ki je dobila 890 glasov in 23 mandatov, klerikalna pa je dobila 149 glasov in 1 mandat. V obrtni pri Celju je bila postavljena le klerikalna lista, toda od 486 volilcev se je volitev udeležilo le 258 volilcev. To je pač puha zmaga. Volitve so se vršile seveda po volilnem zakonu, ki ga je sestavil prejšnji režim. Glavne določbe tega zakona so: javno glasovanje in večinska lista dobí avtomatično dve tretjini občinskih odbornikov, tretja tretjina se razdeli proporcionalno. To je fašistični volilni zakon, ki so se klerikali leta 1938 — bili so pač v opoziciji — borili proti njemu z volilno abstinenco, ko pa so prišli klerikali v vladu in dobili celo notranjepolitični portfelj, pa so ta zakon sprejeli za dobrega in ga kljub devetmesečnemu sodelovanju v vladi niso spremenili niti za las, čeprav ima vlada že več mesecev pooblastilo od skupščine, da spremeni ta zakon. Javno glasovanje (volillec mora na glas povedati volilni komisiji, ali je za vladno listo ali za opozicijsko) je tudi vzrok, da je bilo ob vseh volitvah zadnjih let pa tudi pri zadnjih občinskih volitvah tako malo volilnih udeležencev. Javno glasovanje je nasilje nad volilci. Zgodilo se je recimo, da je v rudarskem revirju ob občinskih volitvah bil v volilni komisiji rudniški ravnatelj, znan klerikalec. In zdaj naj rudar, ki mu vsak dan grozi odpust, pride na volišče in glasno pove ravnatelju v obraz, da glasuje proti klerikalcem? Rajši ostane doma, če pa že gre na volišče, je kaj verjetno, da se je ustrašil ravnateljeve navzočnosti in dal glas li-

sti, ki je ne mara. Zgodilo se je pri prejšnjih volitvah tudi, da so podjetja naročila z oklicem svojih delavcem, da morajo voliti to in to listo, ali pa bodo izpuščeni, kakor so morali tudi državni uradi poročati višji oblasti, kdo se ni udeležil volitev in koga je kdo volil. Javno glasovanje, ki ga predpisuje ta fašistični volilni zakon, omogoča kontrolo nad volilci in preganjanje neveselnih volilcev. Dokler bo v veljavi tak volilni zakon, toliko časa ne more nihče jemati volilnih rezultatov za pravo merilo politične opredeljenosti v občini ali državi. Delavstvo Jugoslavije zahteva složno s kmeti in drugimi sloji odpravo teh fašističnih notranjepolitičnih zakonov in uvedbo novih, demokratičnih zakonov, ki naj spet zajamčijo državljanom svobodno snovanje strank, svobodo tiska in govora, tajne volitve in predvsem svobodo zborovanja. Po notranje-političnih zakonih se presoja, ali vlada diktatura ali demokracija. In pri nas veljajo še vedno tisti notranjepolitični zakoni, ki jih je diktirala s silo diktatura.

Truplo utopljenoke Stuzije najdeno. — Dne 26. marca je brezposelni čevljarški pomočnik Anton Rant iz Vevč našel v Ljubljani pri Vevčah tenško truplo, Ljubljanska policija je takoj domnevala, da gre za Marijo Stuzijevo, ženo zobnega tehničnika Stuzija iz Domšal. Ta je skočila v Ljubljano dne 20. decembra in so njeno truplo vse doslej iskali zaman. Stuzijeva je šla v smrt iz obupa zaradi razbitega družinskega življenja. Bila je sedem let poročena, nedanoma je prišlo med zakonca do nesoglasij in preselila se je decembra k sorodnikom v Ljubljano. Kazala se je dobre volje in dan pred samomorom je še prepevala. Ponoči pa je na skrivaj odšla iz stanovanja in Ljubljani ter tamkaj skočila v reko. Zaman so iskali njeno truplo več tednov in pokojničen svak je razpisal nagrado 10.000 Din tistemu, ki truplo najde. Zdaj ga je našel pomočnik Rant. Opatil je pri Fužinah, da plava na nekem mestu na Ljubljani kos ženske obleke, a da se vendarle ne gane z mesta. Zaslutil je, da leži pod kosom obleke na dnu trupla. Poklical je orošnike in s kavlji so res kmalu potegnili na breg močno razpadlo žensko truplo. Iz Ljubljane je takoj prišlo pokojničen svak ter po obleki in zobovju spoznal, da je najdenka res Stuzijeva. Prepeljali so truplo v Ljubljano ter ga pokopali 27. marca na pokopališču pri Sv. Križu. Brezposelni pomočnik Rant pa bo prejel 10.000 Din nagrade.

Pasje meso dal svojim delavcem. — Bogati posestnik Stefan Fleisch iz Sente v Dunavski banovini se bo moral zagovarjati pred sodiščem za dejanje, ki je listo ali za opozicijsko) je tudi vzrok, da je bilo ob vseh volitvah zadnjih let pa tudi pri zadnjih občinskih volitvah tako malo volilnih udeležencev. Javno glasovanje je nasilje nad volilci. Zgodilo se je recimo, da je v rudarskem revirju ob občinskih volitvah bil v volilni komisiji rudniški ravnatelj, znan klerikalec. In zdaj naj rudar, ki mu vsak dan grozi odpust, pride na volišče in glasno pove ravnatelju v obraz, da glasuje proti klerikalcem? Rajši ostane doma, če pa že gre na volišče, je kaj verjetno, da se je ustrašil ravnateljeve navzočnosti in dal glas li-

Potres so čutili 30. marca zjutraj na Gorenjskem. Poseben v okolici Kranja je bil sunek zelo močan. Ljudje so se prestrašili, ker pravijo, da je bila tudi pred potresom 1895 tako mila zima kakor je letos in da je zaradi tega pričakovati tudi to spomlad hujših potresnih sunkov. Seveda so to le ugibanja.

Samomor v Mariboru — V Mariboru se je v svojem stanovanju zastropil 25 letni brezposelni krojaški pomočnik Srečo Rep. Zaužil je precejšnjo količino oetne esence, pomešane s kvasom. Repa so prepeljali v bolnišnico, kjer so mu sicer nudili vso pomoč, a bilo je že prepozno. Ves dan je ležal v nezavesti in potem podlegel zastrupljenju. Zakaj je šel v smrt, za zdaj še ni znano, a najbrže zaradi pomanjkanja in brezposelnosti.

Železničarji proti konsolidacijam
Zahtevajo postavbo za protekcijo odslavljenih delavcev

Washington. — Vodje železničarjev so zadnje čase aktivni na raznih frontah, da preprečijo načrt železniških magnatov, ki bi radi s konsolidacijami prišli do večjih profitov. Profiti bi v glavnem prišli na račun odslavljenih delavcev.

V teku so že dalj časa direktna pogajanja med železničarji in lastniki glede odškodnine za odslavljenih delavcev, toda niso prišli še nikamor. Zadnja ponudba s strani lastnikov je, da bi odslavljeni delavci prejeli polovično plačo do dveh let po odslavljenosti. Odškodnina bi bila odvisna od dolgotrajnosti zaposlenosti. Železničarji to kratkotalno odklanjajo.

Na drugi strani so železničarske unije predložile kongresu postavbo, po kateri bi bil vsak odslavljen delavec deležen dve tretjini plače, dokler bi bil brez dela. Zaslusnja o tem osnutku so se zadnje dni vršila pred odsekom nižje zbornice za meddržavno trgovino.

Senat odstavil federalnega sodnika v Floridi

Washington, D. C., 18. apr. — Senatna zbornica je včeraj sklenila s 56 proti 28 glasovom, da je federalni sodnik Halsted L. Ritter v Floridi kriv zlorabe svojega urada in za kazen je bil odstavljen od službe. Ritter je jemal deleže plačil, ki jih je zagovarjal stranke pred njegovim sodiščem.

Vojni profitarji so zadovoljni

Chicago. — Čikaški vojni profitarji so prav zadovoljni s svojim biznisom. Ta znaša na leto po oceni Čikaške trgovske zbornice nič manj ko 50 milijonov dolarjev. "Vojaški biznis je v Chicagu toliko narasel, da predstavlja enega največjih posameznih faktorjev v mestni trgovski aktivnosti," pravi zbornica. Poleg nabavljanja za regularno armado in narodno gardo čikaški armadni stan nabavlja v tem mestu tudi obleke in druge potrebščine za vse kempe CCC, ki so med Alleghanskim in Skalnatim gorovjem.

Dekle ima vse organe na napačnem mestu

Mitchell, So. Dak. — Operacija na dijakinji srednje šole Doroteji Bates zaradi vnetja stopala je odkrila presenečnim zdravnikom, da so vsi notranji organi tega dekleta na napačnem mestu. Srce je na desni strani, jetra in slepič pa na levi; prav tako so ostali notranji organi deklice docela pomešani. Kljub temu je deklica normalna in doslej je bila zdrava.

Policija preiskuje okolnosti samomora rudarja

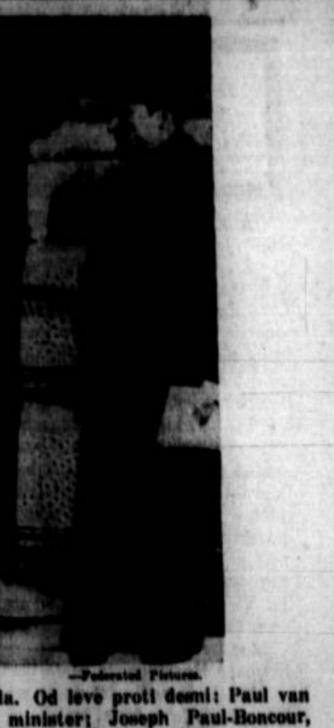
Wilkes-Barre, Pa., 18. apr. — Policija je uvedla tajno preiskavo okolnosti samomora rudarja Anthonyja Denoviga, ki si je v četrtek končal življenje s dinamitom. Policija hoče ugotoviti, da li ima ta samomor zvezo s bombami, ki so bile poslane po pošti več osebam kot velikonočno darilo. Dve bombi sta eksplozirali in ubili tri osebe. Denovig se je razstrelil na kose v promogovniku Glen Alden Co. v Buttonwoodu in avtoritete pravijo, da je bil dinamit, ki ga je Denovig rabil, iste vrste kakor oni v poslanih bombah. Policija je po samomoru Denoviga aretirala osem oseb in jih odvedla v zapor, kjer bodo čakali preiskave. Zadnja žrtev eksplozije bombe je postal Thomas Maloney, bivši predsednik unije United Anthracite Miners, ki je bila ustanovljena proti Lewisovi UMWA, a je bila pred nekaj meseci razpuščena. On je umrl za poškodbami, ki jih je dobil pri eksploziji bombe, nekaj ur po samomoru Denoviga.

Denar za evikcijo brezposelnih

Madison, Wis. — Z evikcijo brezposelnih iz državne zbornice pred par tedni je država imela \$612,82 stroškov, to je za mobilizacijo petih kompanij narodne garde. To je bilo nepotrebno, ker so bili rešilni stavekarji sami pripravljivi na odhod, ko je governer La Follette dal ukaz za igon.

Michiganski bankirji pridejo pred sodišče

Washington. — Vrhovni sodnik Charles Evans Hughes je imenoval zveznega sodnika P. T. Stona iz Wisconsin, da vodi obravnavo proti 34 michiganskim bankirjem, ki so odgovorni za bančni polom leta 1933. Kongres je sprejel posebno postavbo, ki omogoča to obravnavo z zvišanjem zveznih sodnikov v Michigano.

Skupina diplomatov pred uradom angleškega zunanjega urada. Od leve proti desni: Paul van Zeeland, belgijski premier; Pierre Flamin, francoski zunanji minister; Joseph Paul-Boncour, francoski reprezentant v Ligi narodov, in Dino Grandi, italijanski poslanik v Londonu.

KNJIGE S. N. P. J.

Pri Prosveti oziroma Književni Matici SNPJ imamo na rokah še nekaj dobrih knjig in če katero želite naročiti, sedaj je čas zato.

The Native's Return \$2.00
Ameriški Slovenci, stane 5.00
Slovensko-Angleška Slovica 2.00
Zajednici 1.75
Zakon Biogenesije 1.50
Pater Malaventura v kabaretu 1.50
Jimmie Higgins 1.00
Hrbenica, igra25
Med brati, igra10

Denar in naročilo pošljite na naslov:

PROSVETA
2657 S. Lawndale Avenue,
Chicago, Ill.

Studentje z univerze Princeton, ki so ustanovili organizacijo "Veterani prihodnje vojne."

Agitirajte za Prosveto!

Dolina meseca

ROMAN
Spisal JACK LONDON—Pisalec Vladimir Lovstik

"A s to hitrostjo bi morala biti že dosti dalje," je kritično pripomnil Billy.

"Ko se povsod ustavlja," je pojasnila gospa Hastingsova.

"Bila sva v Hoopski rezervaciji," je rekel gospod Hastings. "Nato sva se v dolini pehjala po Trinityju in Klamathu do morja. In zdaj sva prebila štirinajst dni v Curryjski pokrajini, kjer je še prava divjina."

"Tja morata iti," jima je svetoval Hastings. "Do noči sta lahko v Mountain Ranchu; od ondod pa lahko zavijeta tja. A cest tam ni. Morala bosta naložiti svoje reči na konja. Divjačina je pa vse polno. Tudi manjše črede losov so tam. — Ne, teh nisem streljal. Prepevdamo je. Te rogovile sem dobil od starih lovcov. Vse vam razpovem, kako in kaj."

Med tem, ko sta moža govorila, tudi Saxon in gospa Hastingsova nista počivali.

"Ali sta že našla dolino na mesecu?" je vprašala pisateljjeva žena, ko sta se poslavljali. Saxon je zmajala z glavo.

Našla jo bosta, če pojdeto dovolj daleč; vsekako pa glejta, da prideta v Sonomsko dolino, kjer je najin ranč. Ako dotlej ne bo najdena, bova videla, kaj moreva storiti za vaju."

Billy, ki je v Curryjski krajini ustrelil več gorških levov in medvedov kakor Hastings, je čez tri tedne zapeljal čez mejo v Kalifornijo. In Saxon se je mahoma našla med sekojiami. Tako lepe so bile in tako velike, da svojim očem ni mogla verjeti. Billy je ustavljal voz, stopil z njega in obšel eno izmed njih.

"Pet in štirideset čevljev," je naznanil. "To pomeni petnajst čevljev premera. In take so vse, samo da še večje. — Ne, ta je izrodek. Komaj devet čevljev premera ima. In visoke so po sto in sto čevljev."

"Kadar umrem, Billy, me moraš pokopati med sekojiami," je koprnce rekla Saxon.

"Ne dam ti, da bi umrla, dokler sam živim," ji je zadržil. "A v svoji oporoki bova določila, naj naju oba tako pokopljejo."

SEDEMNAJSTO POGAVLJE

Vozila sta proti jugu, ob morju, ter lovila, ribarila, se kopala in kupovala konje. Zivali, ki jih je Billy nakupil, je odpošiljal z obrežnimi parniki. Prepotovala sta pokrajini Del Norte in Humboldt in dospela skozi Mendocino v Sonomo — sama okrožja, večja od držav na vzhodu. Utrajala sta si pot skozi velikanske gozde, lovila v neštetih postrvjih poltokih in prevozila nešteto bogatih dolin. In ves čas, ves čas je Saxon iskala doline na mesecu. Časih, kadar je bilo videti vse drugo v redu, je manjšalo železnice, časih madronjevcev in manzanitovcev, in skoraj povsod je bilo preveč megle.

"Kdaj pa kdaj morava šteti svoj solnčni cecelkail," je rekla Billyju.

"Da," je bil njegov odgovor. "Preveč megle ni dobro za glavo. Tisto, česar iščeva, je v sredi med obojim, zato se morava držati nekoliko v stran od obale, da najdeva pravo."

To je bilo jeseni; pri Rossu, stari trdnjavi, sta obrnila Tjhemu morju hrbet in zavila v dolino Ruskegeke, daleč pod Ukijo, preko Cazadera in Guernevillea. V Sanči Rosi se je Billy zamudil z vkrcavanjem konj, in tako je bilo že popoldne, ko je pognal na jug in na vzhod proti Sonomski dolini.

"Stavim, da bova komaj dospela v Sonomsko dolino, ko bo že čas, da se utaboriva," je

dejal, mereč z očmi višino solnca nad obzorjem. "Tole imenujejo Bennetovo dolino. Iz nje vodi pot čez razvodje in od ondod v Glen Ellen. A ves čas, ta dolina je na vso moč zala, kar reci tako, če bi te kdo vprašal. In tamle se dviga kaj lepa gora."

"Gora res ni napačna," je pritrdila Saxon. "A vsi ostali hribi so preveč goli. In velikih dreves tudi ne vidim. Da zrasto velika drevesa, je treba bogatih tal."

"Oh, saj nikakor ne trdim, da bi bila to dolina meseca. A vendar, Saxon, to ti je gora, da je malo takih. — Le poglej, koliko gozda je na njej. Stavim, da so tam tudi jeleni."

"Rada bi vedela, kje bova letos zimovala," je menila Saxon.

"Veš kaj — tudi jaz sem pravkar mislil na to. Pojdiva za zimo v Carmel. Mark Hall se je vrnil in Jim Hazard tudi. Kaj meniš?"

"Samo da zdaj ne boš hodil več na dnino," Saxon je pokimala.

"Ne, ne. Ob lepem vremenu se bova vozila na izlete in kupovala konje," je pritrdil Billy z obrazom žarečim od zadovoljstva.

"In če bo tisti pesnik in pešec iz Marmornate hiše tam, si prav gotovo natakneš z njim rokavice, v spomin na to, kako me je upeljal pri hoji —"

"Ho! Oh!" je vzkliknila Saxon. "Poglej, Billy!"

Izza cestnega ovinka se je bil pokazal mož na vozu, v katerega je bil vprežen težek žrebec. Žival je bila leketave kostanje barve z belorumenim grivo in repom. Rep se je malone vlekel po tleh, a griva je bila tako gosta, da se je na vratu škar grebenila in v dolgih valovih vihrala ob straneh. Zaduhal je kobilu in obstal kakor vkopan, dvigaje glavo in stresaje bujno, svetlo grivo. Nato je upognil glavo, dokler se niso razširjene nozdri dotaknile nečakanih kolen, in med fino zaostrenimi uhlji se je pokazala mogočna, skoraj neverjetna krivulja njegovega tilnika. Spet je stresel z glavo, srdito trzaje za uzdo, koje voznik zavini daleč v stran, da bi varno mnil drug drugega. Videla sta sinji lošč na površini žrebčevih svetlih, divjih oči, in Billy je oprezno stisnil vajeti in tudi sam krenil v stran. Vzdignil je roko, da bi dal možu z žrebcom znamenje, in ko so bili drug mimo drugega, sta se jela preko ramen pogovarjati o delovnih konjih.

Med drugim je Billy tudi zvedel, da je žrebec ime Barbarossa, da je voznikova last in da je le-ta iz Sante Rose.

"Dve poti vodita od tod v Sonomsko dolino," ga je poučil mož. "Ko pridete do razpotja, vas popelje leva cesta pod Bennetovim vrhom v Glen Ellen — to je tamle."

Visoko nad širnimi strmiči se je dvigal v toplem solnca Bennetov vrh izza vrste gričev, ki so sloneli ob njegovem nožju. A gričji in hribi na tisti strani so bili videti goli in vroči, čeprav jih je bilo krasotaj pogledati v njihovi rumenkastorjavi zagorelosti, ki je tako značilna za Kalifornijo.

"Če zavijete na desno, pridete takisto v Glen Ellen, le da je pot daljša in bolj strma. A vašima kobilama ni videti, da bi ju to kaj motilo."

"Katera pot je lepša?" je vprašala Saxon.

"O, prav gotovo da desna," je rekel mož. "Tisto tamle je Sonomska gora; pot se vpevrnja dokaj časa po njej in gre nato skozi Cooper's Grove."

(Dalje prihodnjik.)

Herman Drobesh (New Waterford, Kanada):

Moji spomini iz svetovne morije

Več kilometrov pred nami je zdelo, ker smo se obrnili proti jugu, da je bila fronta na severu. Komaj smo dospeli na polje, so že počili strelji iz pušk, kmalu potem pa je zaregljala tudi strojnica. Kroglo so padale pred nami, za nami in vsenaokrog in bežali smo po ravnini naprej, da se rešimo iz pekla. Svoje prijatelje sem videl, ko se je z nosili, katere je imel v rokah, zgrudil na tla. Da li je bil zadet, nisem utegnil ugotoviti, kajti v zmešnjavi gleda vsak najprej za svojo varnost.

Streljanje je ponehalo, ko smo prišli do nekega potoka, kjer smo se spet združili. V vasi, katero smo pred nekaj urami zapustili, je še vedno pokalo. Ugotovili smo, da jih pri naši bateriji manjka deset; med pogrešanimi je bil tudi nadporočnik Schram, ki je pred to zmešnjavo nekam izginil. Naši konji so bili precej opraskani, toda noben ni bil težko ranjen.

Pozneje smo izvedeli, da so Rusi polovili naše prednje strahce. Nameravali so obkoliti vas, v kateri smo prenočevali, da nas tako zajamejo, kar pa se jim ni posrečilo. V bližnji vasi je bil

hrvaški pešpolk in tja so ruski topovi sipali kroglo.

Naša baterija je zasedla neki hriček, ki nam je nudil dober razgled na vse strani. Na vzhodu se je vila železniška proga in kmalu smo opazili vlak, na katerem so bili topovi. Ustavil se je na ovinku in naš poveljnik je ukazal streljati. Tretja krogla iz našega topa je priletela naravnost pod vlak in takrat smo ugotovili, da nimamo več municije. Kolona, ki nam je vozila municijo, je ostala nekje v ozadju in tako smo morali prenehati s streljanjem. Če bi bili imeli municijo, bi lahko streljali na rusko pehoto, ki se je ponomkala proti vasi s severne strani.

Umakniti smo se morali proti zapadu in kmalu dospeli v vas, v kateri je bila naša municijskega kolona. Tam smo tudi izvedeli o bitki med vojniki hrvaškega polka in Rusi. Klasi so se z bajonetni in Hrvatje so bili že gospodari vasi, ko je prišla druga ruska kolona v vas in jih zajela ter pobila. Poleg Hrvatov so bili v tisti vasi tudi topničarji od tretje baterije, ki so še o pradem času potegnili topove iz vasi in potem začeli streljati proti sovražniku. V tisti bitki je padlo nad tisoč vojakov in veliko število je bilo ranjenih.

Pri naši bateriji smo bili še srečni, ker smo še v pravem času odneali pete. Izgubili smo

Zmagovalec

James Whitte:
Tom King, stari šampion, je bil rojen boksač. Imel je močno spodnjo čeljust, goste obrvi, nad utrujenimi, skritimi očmi, posebno čelo pod gostimi lasmi, in nos, ki so mu ga v boju že dvakrat razbili. Vzlic temu pa svoj živ dan ni človeku storil žalega. Na nikogar se ni jezil in skoraj ni imel sovražnika. Toda kadar je stal med vrvmi, je zahteval pošten boj. Ko se je pred dvajsetimi leti boril z velikim Gonzerjem, je zvedel, da je nekdo temu orjaku pred nekaj leti zdobil spodnjo čeljust. Gonzer je moral takrat štiri mesece ležati. King mu je čeljust še enkrat zdobil, kajti to je bila najhitrejša in najzanesljivejša pot k zmagi.

Zdaj pa se je zmagovalec v areni vselej kaj hitro utrudil. Zle se so se mu vselej napele kakor dve kači. Srce je moralo pognati preveč krvi vanje.

Razen takih neumnih misli ga je mučila še huda lakota.

"Ali bi lahko dobil še kos mesa?" je vprašal ženo.

"Zastoj sem šla k Sowleyu. Noče nama več dati na upanje!" je odgovorila njegova žena, na suha zenica.

Prej bi mu bili dali trgovci celinega voia na upanje, toda kar se je postaral in se je moral boriti le z nezadnjejšimi borilci, je bilo v vseh trgovinah kredita konec. In ves dan si je tako želel mesa!

In zadnje čase sploh ni dobil borilca, ki bi se z njim vadil. Tako je moral nastopati skoraj nepripravljen.

Tako se pač vselej dogaja, če pride človek čez štirideseto leto. Dvajsetim je dosti laže.

Segel je po klubku in hotel oditi. Žena je iztegnila roko, da bi ga objela in orjak se je moral skloniti globoko k njej. "Dosti sreče, Tom", mu je rekla, "Sandela boš že premagal".

"Moram ga premagati, Lizi, kajti trideset funtov, ki jih bom za zmago dobil, bo komaj dovolj za plačilo dolga za meso, za treniranje, za pot k novim uspehom!"

Šel je.

Dobri dve miljii je imel do arene. Dokler je bil še mojšter teže teže, so ga hodili zmeraj iskati v elegantnem avtomobilu. Zdaj je moral hoditi peš. In vsak korak mu je vzel nekaj moči.

Med potjo se je spomnil nečesa, kar ga je zabolalo. Koliko starih zmagovancev je premagal v času svojih prvih bojev. Takrat je bil on vzhajajoča mladost, oni pa zahajajoča starost. Spomnil se je Sonnstera Billa, ki ga je premagal v osmi rundi in ki je potem jokal, jokal kakor otrok. Morda je imel tudi on dolgove in ljubljeno, lačno ženo?

Zdaj so pa začeli še njega pošiljati pred mladeniče. Sandel je že večkrat zmagal in se je hotel poizkusiti s Tomom Kingom. S to zmago utegne dobiti Sandel vse. Obilo denarja, slavo in pot k mojštrstvu. Njega, Toma, pa je čakalo le trideset funtov, da plača svoje dolgove in še to le tedaj, če zmaga.

Ko je prišel v areno, so se mu fantje, ki so ga poznali spoštljivo umaknili.

"To je on, Tom Kig, šampion!"

"Kako je kaj, Tom?"

"Imenitno", je odvrnil, čeprav se je zavedal, da laže. Ko je stopil s svojim sekundantom med vrvi, so mu začeli ljudje poskati. Zahvalil se je na vse strani, čeprav je gledal same neznane obraze. Stari Joch Bell, sodnik, ga je pozdravil. Nanj se je lahko zanesel.

Bell mu je povedal, "Gospod Pronto je obljubil petdeset funtov za zmagovalca."

Potem je zlezal še Sandel skozi vrvi. Tudi njega so navdušeno pozdravili. Tom je ostro pogledal svojega nasprotnika, kajti v nekaj minutah se bo začel boj.

Iztegnil je roke in sekundanta sta mu oblekla rokavice in jih trdo zavezala.

Tedaj je zazvonil gong.

Sandel je takoj pokazal, da je nevaren nasprotnik. Sunil je proti Tomovim očem, potem pa na levo, pod rebra, toda Tom je vse udarce odbil. Dovolj se je že boril z mladimi zelenci, dovolj izkušen je že imel in je samo

Zmagovalec

Tom King, stari šampion, je bil rojen boksač. Imel je močno spodnjo čeljust, goste obrvi, nad utrujenimi, skritimi očmi, posebno čelo pod gostimi lasmi, in nos, ki so mu ga v boju že dvakrat razbili. Vzlic temu pa svoj živ dan ni človeku storil žalega. Na nikogar se ni jezil in skoraj ni imel sovražnika. Toda kadar je stal med vrvmi, je zahteval pošten boj. Ko se je pred dvajsetimi leti boril z velikim Gonzerjem, je zvedel, da je nekdo temu orjaku pred nekaj leti zdobil spodnjo čeljust. Gonzer je moral takrat štiri mesece ležati. King mu je čeljust še enkrat zdobil, kajti to je bila najhitrejša in najzanesljivejša pot k zmagi.

Zdaj pa se je zmagovalec v areni vselej kaj hitro utrudil. Zle se so se mu vselej napele kakor dve kači. Srce je moralo pognati preveč krvi vanje.

Razen takih neumnih misli ga je mučila še huda lakota.

"Ali bi lahko dobil še kos mesa?" je vprašal ženo.

"Zastoj sem šla k Sowleyu. Noče nama več dati na upanje!" je odgovorila njegova žena, na suha zenica.

Prej bi mu bili dali trgovci celinega voia na upanje, toda kar se je postaral in se je moral boriti le z nezadnjejšimi borilci, je bilo v vseh trgovinah kredita konec. In ves dan si je tako želel mesa!

In zadnje čase sploh ni dobil borilca, ki bi se z njim vadil. Tako je moral nastopati skoraj nepripravljen.

Tako se pač vselej dogaja, če pride človek čez štirideseto leto. Dvajsetim je dosti laže.

Segel je po klubku in hotel oditi. Žena je iztegnila roko, da bi ga objela in orjak se je moral skloniti globoko k njej. "Dosti sreče, Tom", mu je rekla, "Sandela boš že premagal".

"Moram ga premagati, Lizi, kajti trideset funtov, ki jih bom za zmago dobil, bo komaj dovolj za plačilo dolga za meso, za treniranje, za pot k novim uspehom!"

Šel je.

Dobri dve miljii je imel do arene. Dokler je bil še mojšter teže teže, so ga hodili zmeraj iskati v elegantnem avtomobilu. Zdaj je moral hoditi peš. In vsak korak mu je vzel nekaj moči.

Med potjo se je spomnil nečesa, kar ga je zabolalo. Koliko starih zmagovancev je premagal v času svojih prvih bojev. Takrat je bil on vzhajajoča mladost, oni pa zahajajoča starost. Spomnil se je Sonnstera Billa, ki ga je premagal v osmi rundi in ki je potem jokal, jokal kakor otrok. Morda je imel tudi on dolgove in ljubljeno, lačno ženo?

Zdaj so pa začeli še njega pošiljati pred mladeniče. Sandel je že večkrat zmagal in se je hotel poizkusiti s Tomom Kingom. S to zmago utegne dobiti Sandel vse. Obilo denarja, slavo in pot k mojštrstvu. Njega, Toma, pa je čakalo le trideset funtov, da plača svoje dolgove in še to le tedaj, če zmaga.

Ko je prišel v areno, so se mu fantje, ki so ga poznali spoštljivo umaknili.

"To je on, Tom Kig, šampion!"

"Kako je kaj, Tom?"

"Imenitno", je odvrnil, čeprav se je zavedal, da laže. Ko je stopil s svojim sekundantom med vrvi, so mu začeli ljudje poskati. Zahvalil se je na vse strani, čeprav je gledal same neznane obraze. Stari Joch Bell, sodnik, ga je pozdravil. Nanj se je lahko zanesel.

Bell mu je povedal, "Gospod Pronto je obljubil petdeset funtov za zmagovalca."

Potem je zlezal še Sandel skozi vrvi. Tudi njega so navdušeno pozdravili. Tom je ostro pogledal svojega nasprotnika, kajti v nekaj minutah se bo začel boj.

Iztegnil je roke in sekundanta sta mu oblekla rokavice in jih trdo zavezala.

Tedaj je zazvonil gong.

Sandel je takoj pokazal, da je nevaren nasprotnik. Sunil je proti Tomovim očem, potem pa na levo, pod rebra, toda Tom je vse udarce odbil. Dovolj se je že boril z mladimi zelenci, dovolj izkušen je že imel in je samo

Zmagovalec

Tom King, stari šampion, je bil rojen boksač. Imel je močno spodnjo čeljust, goste obrvi, nad utrujenimi, skritimi očmi, posebno čelo pod gostimi lasmi, in nos, ki so mu ga v boju že dvakrat razbili. Vzlic temu pa svoj živ dan ni človeku storil žalega. Na nikogar se ni jezil in skoraj ni imel sovražnika. Toda kadar je stal med vrvmi, je zahteval pošten boj. Ko se je pred dvajsetimi leti boril z velikim Gonzerjem, je zvedel, da je nekdo temu orjaku pred nekaj leti zdobil spodnjo čeljust. Gonzer je moral takrat štiri mesece ležati. King mu je čeljust še enkrat zdobil, kajti to je bila najhitrejša in najzanesljivejša pot k zmagi.

Zdaj pa se je zmagovalec v areni vselej kaj hitro utrudil. Zle se so se mu vselej napele kakor dve kači. Srce je moralo pognati preveč krvi vanje.

Razen takih neumnih misli ga je mučila še huda lakota.

"Ali bi lahko dobil še kos mesa?" je vprašal ženo.

"Zastoj sem šla k Sowleyu. Noče nama več dati na upanje!" je odgovorila njegova žena, na suha zenica.

Prej bi mu bili dali trgovci celinega voia na upanje, toda kar se je postaral in se je moral boriti le z nezadnjejšimi borilci, je bilo v vseh trgovinah kredita konec. In ves dan si je tako želel mesa!

In zadnje čase sploh ni dobil borilca, ki bi se z njim vadil. Tako je moral nastopati skoraj nepripravljen.

Tako se pač vselej dogaja, če pride človek čez štirideseto leto. Dvajsetim je dosti laže.

Segel je po klubku in hotel oditi. Žena je iztegnila roko, da bi ga objela in orjak se je moral skloniti globoko k njej. "Dosti sreče, Tom", mu je rekla, "Sandela boš že premagal".

"Moram ga premagati, Lizi, kajti trideset funtov, ki jih bom za zmago dobil, bo komaj dovolj za plačilo dolga za meso, za treniranje, za pot k novim uspehom!"

Šel je.

Dobri dve miljii je imel do arene. Dokler je bil še mojšter teže teže, so ga hodili zmeraj iskati v elegantnem avtomobilu. Zdaj je moral hoditi peš. In vsak korak mu je vzel nekaj moči.

Med potjo se je spomnil nečesa, kar ga je zabolalo. Koliko starih zmagovancev je premagal v času svojih prvih bojev. Takrat je bil on vzhajajoča mladost, oni pa zahajajoča starost. Spomnil se je Sonnstera Billa, ki ga je premagal v osmi rundi in ki je potem jokal, jokal kakor otrok. Morda je imel tudi on dolgove in ljubljeno, lačno ženo?

Zdaj so pa začeli še njega pošiljati pred mladeniče. Sandel je že večkrat zmagal in se je hotel poizkusiti s Tomom Kingom. S to zmago utegne dobiti Sandel vse. Obilo denarja, slavo in pot k mojštrstvu. Njega, Toma, pa je čakalo le trideset funtov, da plača svoje dolgove in še to le tedaj, če zmaga.

Ko je prišel v areno, so se mu fantje, ki so ga poznali spoštljivo umaknili.

"To je on, Tom Kig, šampion!"

"Kako je kaj, Tom?"

"Imenitno", je odvrnil, čeprav se je zavedal, da laže. Ko je stopil s svojim sekundantom med vrvi, so mu začeli ljudje poskati. Zahvalil se je na vse strani, čeprav je gledal same neznane obraze. Stari Joch Bell, sodnik, ga je pozdravil. Nanj se je lahko zanesel.

Bell mu je povedal, "Gospod Pronto je obljubil petdeset funtov za zmagovalca."

Potem je zlezal še Sandel skozi vrvi. Tudi njega so navdušeno pozdravili. Tom je ostro pogledal svojega nasprotnika, kajti v nekaj minutah se bo začel boj.

Iztegnil je roke in sekundanta sta mu oblekla rokavice in jih trdo zavezala.

Tedaj je zazvonil gong.

Sandel je takoj pokazal, da je nevaren nasprotnik. Sunil je proti Tomovim očem, potem pa na levo, pod rebra, toda Tom je vse udarce odbil. Dovolj se je že boril z mladimi zelenci, dovolj izkušen je že imel in je samo

Maxwell Anderson, pisatelj.

MOJ MALI DECEK JE TAKO SUH - ZJOKAL SEM SE, KADAR SEM GA POGLEDAL!

"Nagovarjati sem ga morala, da jedel, in nič, kar je pojedel, ni pogledal, da bi pridobil na teži. Vse bom hvalična tisti materi, ki mi je povedala o Trinerjevem grenkem vinu."

Trinerjevo grenko vino je stvar nesljivo družinsko zdravilo, ki odpravlja zaprtje, pline, nespečnost, napeto, nečisto kožo in trave, navdane s prebavnimi neurednostmi, navdane s življenjem oslabei tek. Določeno ga lahko v vsaki lekarni.

Trinerjev eliksir grenkega vina

Joseph Triner Company, Chicago

SLOVENSKA NAKODNA POKROBNOST NA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in je pripravljen na vsa potrebna agencija svojih družin za propagando svojih idej. Njegov namen je za propagando drugih političnih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Tudi mi imamo glasilo, ki ga imenujemo "Slovenski glasnik". Če želite, da vam pošljemo glasnik, nam pošljite listu Prosveta.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA
v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in ahode, vizitnice, čestitke, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne. Čene umorne, unajhno delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY
2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Če se ne da, se pošljite tudi vse potrebne podatke